

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۰۹۵۰

کتابخانه مرکزی دانشگاه امام صادق (ع)

شماره ثبت ۲۲۹
نسخه ۲

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

دانشکده معارف اسلامی و حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق (گرایش جزا)

مطالعه تطبیقی جرم آدم ربایی در حقوق کیفری ایران فرانسه و حقوق بین الملل

رسول محمدی فیروزجائی

سازمان اطلاعات و آموزش عالی
تهران

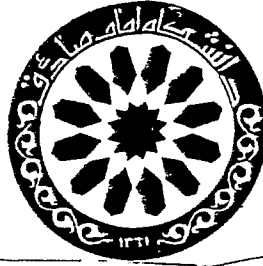
استاد راهنما:

دکتر حسین میرمحمد صادقی

۱۳۸۳ / ۱۰ / ۳۰

۸۹۵۰۲

پاییز ۱۳۸۱

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

دانشکده معارف اسلامی و حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حقوق (گرایش جزا)

مطالعه تطبیقی جرم آدم ربایی در حقوق کیفری ایران
فرانسه و حقوق بین الملل

رسول محمدی فیروزجانی

مجلس شورای اسلامی ایران
دانشکده معارف اسلامی و حقوق

استاد راهنما:

دکتر حسین میرمحمد صادقی

۵۹۵۰۲

۱۳۸۳ / ۱۰ / ۳۰

استاد مشاور:

دکتر مهدوی ثابت

پاییز ۱۳۸۱

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری
ترجمه، اقتباس و ... از این پایان نامه کارشناسی ارشد
برای دانشگاه امام صادق (علیه السلام) محفوظ است.
نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

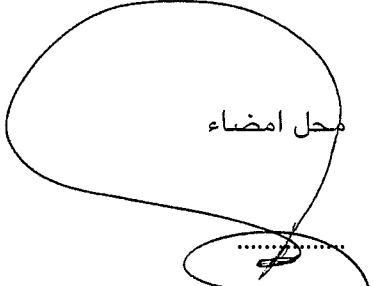

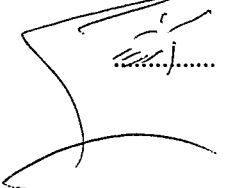
تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای رسول محمدی فیروز جانی به شماره دانشجویی ۷۴۳۱۷۵۵۴۱

تحت عنوان: "بررسی جرم آدم ربایی در حقوق جزای ایران، فرانسه و حقوق بین الملل"

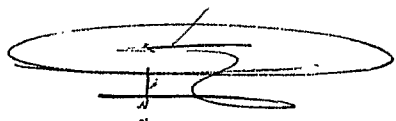
را از نظر شکل و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی

ارشد پیوسته پیشنهاد می کنند.

محل امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیأت داوران
	دانشیار	دکتر میر محمد صادقی	۱) استاد راهنما:
	استاد	دکتر مهدوی ثابت	۲) استاد مشاور:
	استاد	دکتر آشوری	۳) استاد داور

۳) نماینده شورای:

تحصیلات تکمیلی دانشکده: آقای سعید بیگدلی

چکیده

جرم آدم ربایی در عداد جرایم علیه اشخاص می باشد که آزادی تن را مورد تعرض قرار می دهد. اهمیت آزادی تن باعث شده است تا قانونگذاران در کشورهای مختلف، این جرم را با مجازاتهای سنگین ممنوع و قابل تعقیب بدانند. آدم ربایی؛ ربودن و نقل مکان اجباری انسان زنده است بدون رضایت وی که سلب آزادی از مجنی علیه را دنبال دارد.

جرایمی مانند توقیف غیرقانونی، اخفاء بعنف و دستگیر نمودن و حبس غیرقانونی نیز از جرایم علیه آزادی تن اشخاص می باشند که عموماً در کنار این جرم مورد بررسی قرار می گیرند. هم چنین گروگان گیری را می توان نوعی آدم ربایی دانست که در آن شخص ربوده شده بعنوان یک گروگان برای انتقام یا تحصیل وجه و یا گرفتن مجوز و ... می باشد. آدم ربایی یا بصورت جرم ساده و بدون وجود کیفیات مشدده می باشد و یا با وجود کیفیات مشدده ای از قبیل ربودن با وسیله تقلیه، سازمان یافته بودن عمل ارتكابی و ربودن اطفال، همراه است که در این صورت آدم ربایی مشدده محقق می گردد که مجازات آن نیز شدیدتر می باشد.

در حقوق کیفری ایران مواد ۶۲۱ و ۶۳۱ قانون مجازات اسلامی و نیز قانون تشدید مجازات ربایندگان اشخاص (مصوب ۱۳۵۳) در موارد عدم مغایرت با مواد فوق احکام و مصادیق جرم آدم ربایی را بیان می دارند.

مواد ۲۲۴-۱ الی ۲۲۴-۶ و مواد ۸ و ۷-۲۲۷ و ماده ۱-۴۲۱ قانون جزای سال ۱۹۹۴ فرانسه مربوط به جرم آدم ربایی و گروگان گیری می باشد. در حقوق بین الملل نیز کنوانسیونها، اسناد و هم چنین قطعنامه های سازمان ملل متحد جرایم آدم ربایی و گروگان گیری را ممنوع و قابل مجازات دانسته اند.

واژگان کلیدی: آدم ربایی، گروگان گیری، حقوق کیفری ایران، حقوق کیفری فرانسه، حقوق

بین الملل.

«الموجز»

جريمه اختطاف الانسان تقع فى عداد جرائم ضدالانسان و تتعرض حرّيه جسم الانسان. اهمّيّته حرّيه الانسان انجرت الى تشريع العقوبات الشديده وسيله المشترعين فى بلادالمختلفه لهذه الجريمه. ان هذه الجريمه هى سرقة (اختطاف) الانسان الحى دون رضاه التى تتعاقب باستلاب حرّيه الفرد. و من الجرائم التى تتشابه بهذه الجريمه تكون جريمه التوقيف و الاحتباس و الاختفاء خلاف القانون و كذلك عمليه الرهان هى نوع من اختطاف الانسان التى المختطف يكون كالرّهان لاكتساب، النقود و المبرّر او أخذ الثّار و القصاص.

لو وجدت بعض الظروف المشدّده تتحقق جريمه اختطاف الانسان الموصوفه بظروف المشدّده و فى فقدها تكون الجريمه، جريمه سرقة الانسان البسيط دون العقوبات المشدّده. فى قانون العقوبات الايرانى مواد ٦٢١ و ٦٣١ من قانون المجازات الاسلامى و قانون التشديد العقوبات لسارقين الانسان (مصوب ١٣٥٣) تمّ البحث حول هذه الجريمه و فى فرنسيه مواد ٢٢٤-١ الى ٢٢٤-٦ و ٨ و ٧-٢٢٧ و ٤٢١-١ ثم البحث حول هذه الجريمه و فى قانون الدّولى توجه اتفاقيات و الوثائق العديده و ايضاً قرارات مجلس الامن و الجمعيه العامه للأمم المتحده حول هذه الجريمه.

كلمات مفتاحيه:

اختطاف الانسان، عمليه الرّهان، قانون العقوبات الايرانى، قانون العقوبات الفرنسى، قانون الدّولى.

تقدیم به ؛

بدرم و مادرم که ؛

آیه های رحمت جاودانی اند ،

خواهرانم که ؛

سرچشمه ی لطف و مهربانی اند و

برادرانم که ؛

تکیه گاه مستحکم من در زندگانی اند .

و تقدیم به ؛

پیشگاه تمام فرهیختگان فداکار و اندیشه ورزان آزادیخواهی که ؛

سوخته ی راه حق ، شیفته ی راه دشوار آزادی ، تحقق و اعتلای حقوق بشر و

پیکارگر عرصه ی توسعه ی عدالت اجتماعی و اصول انسانی اند.

و تقدیم به ؛

« پارسایان یوسف آسای ایران زمین »

فهرست مطالب

	عنوان
۱	مقدمه
۹	فصل اوّل:
۹	کلیات و بررسی سابقه جرم آدم ربایی در حقوق کیفری ایران، فرانسه و حقوق بین الملل
۱۰	بخش اوّل: کلیات
۱۰	مبحث اوّل: تعریف و مفهوم آزادی
۱۳	مبحث دوّم: آزادی در قوانین اساسی و عادی ایران و فرانسه و حقوق بین الملل
۱۶	مبحث سوّم: آزادی تن
۱۸	مبحث چهارم: مصادیق سلب آزادی تن
۱۹	گفتار اوّل: دستگیری غیرقانونی
۲۰	گفتار دوّم: توقیف غیرقانونی
۲۳	گفتار سوّم: مخفی کردن بعنف
۲۶	گفتار چهارم: گروگان گیری
۲۷	گفتار پنجم: آدم ربایی
۲۷	الف) آدم ربایی در لغت و اصطلاح حقوقی
۲۹	ب) تعریف آدم ربایی در فقه اسلامی
۳۰	ج) ربودن اعضای بدن انسان

- ۳۳ (د) آدم ربایی و رابطه آن با گروگان گیری و هواپیماربایی
- ۳۶ بخش دوّم: سابقه جرم آدم ربایی در قوانین کیفری ایران، فرانسه و حقوق بین الملل
- ۳۶ مبحث اوّل: سابقه آدم ربایی در قوانین کیفری ایران
- ۳۷ گفتار اوّل: جرم آدم ربایی در قوانین کیفری قبل از انقلاب اسلامی ایران
- ۳۷ الف) در قانون جزای عرفی
- ۳۷ ب) جرم آدم ربایی در قانون کیفری عمومی ۱۳۰۴ و اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۴۳ ج) جرم آدم ربایی در قوانین خاص قبل از انقلاب اسلامی ایران
- ۴۴ (۱) طرح قانونی مربوط به تشدید مجازات رانندگان متخلف مصوب، ۱۳۳۵
- ۴۵ (۲) قانون تشدید مجازات ربایندگان اشخاص مصوب سال، ۱۳۵۳
- ۴۷ گفتار دوّم: جرم آدم ربایی در قوانین کیفری بعد از انقلاب اسلامی ایران
- ۴۷ الف) آدم ربایی در قانون تعزیرات سال، ۱۳۶۲
- ۴۸ ب) در قانون تعزیرات سال، ۱۳۷۵
- ۵۰ مبحث دوّم: سابقه جرم آدم ربایی در قوانین کیفری فرانسه
- ۵۱ گفتار اوّل: جرم آدم ربایی در قوانین قبل از سال، ۱۹۹۴
- ۵۳ گفتار دوّم: جرم آدم ربایی در قوانین کیفری پس از سال، ۱۹۹۴
- ۵۷ مبحث سوّم: سابقه جرم آدم ربایی در حقوق بین الملل
- ۵۷ گفتار اوّل: حقوق جزای بین الملل
- ۵۹ گفتار دوّم: مفهوم تروریسم

- گفتار سوّم: مبارزه با تروریسم بین المللی
- ۶۲
- الف) کنوانسیونها و پروتکل‌های مربوط به امنیت پرواز
- ۶۳
- ب) کنوانسیونها و پروتکل‌های مربوط به امنیت دریایی
- ۶۵
- ج) کنوانسیونهای مربوط به محافظت از افراد
- ۶۶
- د) کنوانسیون سازمان کنفرانس اسلامی در مقابله با تروریسم بین المللی
- ۶۷
- گفتار چهارم: کنوانسیونها و اسناد مربوط به جرم آدم ربایی
- ۶۸
- الف) کنوانسیونها و اعلامیه های جهانی
- ۷۱
- ب) قطعنامه های مجمع عمومی و شورای امنیت در زمینه آدم ربایی و گروگان گیری
- ۷۴
- فصل دوّم: عناصر تشکیل دهنده جرم آدم ربایی و مجازات آن در حقوق کیفری ایران،
- ۸۰
- فرانسه و حقوق بین الملل
- بخش اوّل: عناصر متشکله
- ۸۱
- مبحث اوّل: عنصر قانونی
- ۸۱
- مبحث دوّم: عنصر مادی
- ۸۴
- گفتار اوّل: عمل مادی فیزیکی
- ۸۴
- گفتار دوّم: شرایط و اوضاع و احوال لازم برای تحقق جرم آدم ربایی
- ۸۷
- الف) انسان زنده
- ۸۸
- ب) استفاده از عنف، تهدید و حيله
- ۹۲
- ج) وضعیت قربانی جرم
- ۹۶

۹۶	(۱) سن قربانی
۹۹	(۲) جنسیت قربانی
۹۹	(۳) وارد شدن آسیب به قربانی جرم
۱۰۲	(۴) وضعیت سایر جرایم مرتکب علیه قربانی جرم
۱۰۴	(۵) گروگان بودن قربانی جرم
۱۰۵	(۶) تعدد قربانیان
۱۰۶	(د) شرایط و اوضاع و احوال عمل ارتكابی و وضعیت مجرم
۱۰۶	(۱) غیرقانونی بودن عمل ارتكابی
۱۰۶	(۲) تروریستی بودن عمل ارتكابی
۱۰۷	(۳) سازمان یافته بودن عمل ارتكابی
۱۰۸	(۴) استفاده از وسیله نقلیه
۱۱۰	(و) وجود عناصر بین المللی در جرم بین المللی
۱۱۰	(۱) عبور از مرزها
۱۱۱	(۲) شناسایی بین المللی خصیصه مجرمانه عمل
۱۱۱	گفتار سوّم: نتیجه
۱۱۵	مبحث سوّم: شروع به جرم در آدم ربایی
۱۲۲	مبحث چهارم: عنصر روانی
۱۲۶	انگیزه و نقش آن در آدم ربایی

۱۲۷	بخش دوّم: همکاری در ارتکاب جرم آدم ربایی
۱۲۸	مبحث اوّل: شرکت در جرم آدم ربایی
۱۳۱	مبحث دوّم: معاونت در جرم آدم ربایی
۱۳۵	بخش سوّم: مجازات جرم آدم ربایی
۱۳۵	مبحث اوّل: مجازات آدم ربایی ساده
۱۳۹	مبحث دوّم: مجازات آدم ربایی با کیفیات مشدده
۱۴۲	مبحث سوّم: مجازات آدم ربایی و کیفیات مخففه
۱۴۶	مبحث چهارم: تعدد جرم و مجازات آدم ربایی
۱۵۱	نتیجه گیری
۱۵۷	منابع و مأخذ

آزادی از حقوق طبیعی انسان است که مورد پذیرش همه انسانهای آزاد و آزاداندیش می باشد، اثر این پذیرش همگانی در تأکید بر آزادی در قوانین اساسی کشورها و اعلامیه های حقوق بشر تجلی یافته است.

آزادی اقسامی دارد که ملموس ترین آن آزادی تن و رفت و آمد است، امری که همیشه مورد تعرض بوده و با ارزش تر از سایر آزادیها به نظر می رسد، و در نتیجه حمایت دولتها از این نوع آزادی را برانگیخته است.

حمایت از آزادی تن اشخاص در قوانین اکثر کشورها بصورت جدی دنبال شده است. هر چند که در مواردی سلب این آزادی توسط قانون، آنهم در موارد محدود پذیرفته شده است که این حمایت به صورت جرم انگاری تعرضات علیه آزادی اشخاص عملی گردیده است. یکی از این تعرضات علیه آزادی اشخاص ارتکاب جرم آدم ربایی است که عموماً همراه با اجبار مادی، عملی و یا روانی اشخاص است.

ارتکاب آدم ربایی در گذشته کمتر بوده و همین مسأله باعث شده بود که این جرم کمتر در قوانین کشورها داخل گردد. می توان گفت منشأ این جرم در جوامع غربی بوده و آدم رباییهای اولیه، بصورت گسترده در آن جوامع بوقوع پیوسته است. اما امروزه در اکثر کشورهای جهان ما شاهد افزایش نرخ ارتکاب آدم ربایی هستیم، اغلب در رسانه های گروهی و روزنامه ها حداقل یک خبر از آدم ربایی هایی که عموماً به قصد تحصیل پول، درخواست

آزادی مجرمی از زندان و یا انتقام صورت می گیرند، را می بینیم.^۱ بطوری که این مسأله یک نوع نگرانی و احساس عدم امنیت را بخصوص در میان زنان و کودکان که در معرض سوءاستفاده نیز قرار دارند، بوجود آورده است. دامنه ارتکاب این جرم آنقدر وسیع و گسترده شده است که حقوق بین الملل را نیز به واکنش واداشته است، چنانکه اسناد و کنوانسیونهایی این اعمال را ممنوع نموده اند و شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل نیز در موارد خاص این عمل را محکوم و قابل مجازات دانسته اند. ربودن زنان و کودکان و قاچاق آنها به کشورهای غربی وسایر کشورها موجب واکنش جامعه بین الملل شده است. باندهای قاچاق انسان که از راه ربودن به عنف و خشونت نیز عمل می نمایند، فرضیه جرم سازمان یافته را تأیید می نمایند.

با این توضیحات، لزوم واکنش دولتها و جامعه بین المللی در برابر این جرم ضروری می نماید، هرچند پیدا نمودن ریشه های ارتکاب اینگونه جرایم خود نیاز به مطالعات و تحقیقات جرم شناسانه و جامعه شناسانه دارد، لیکن عقیده نگارنده بر این است که؛ اولاً با تدقیق در حقوق کیفری ایران مواد و قوانین مربوط به این جرم (آدم ربایی) را بصورت مبسوط تر مورد تحلیل قرار دهیم که کمتر از سوی صاحب نظران حقوق جزا در کتابهای حقوقی و مقالات صورت گرفته است، بگونه ای که در نوشتن این تحقیق با کمبود نسبی منابع روبرو بوده ایم و ثانیاً با یک دید تطبیقی و مقایسه ای با حقوق کیفری فرانسه، یک مطالعه

۱- بطور مثال روزنامه جام و جم در تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۷ خبری را تحت عنوان «خواب طلایی ربایندگان نوجوان یازده ساله نیمه شب برآشفته شد» آورده است. در تاریخ ۱۳۸۱/۳/۱۹ یک نوجوان یازده ساله توسط چند نفر به زور داخل یک پیکان برده شد و دو ساعت بعد ربایندگان طی تماسی با خانواده نوجوان ربوده شده، درخواست ۶۰۰ سکه طلا نمودند. همچنین در تاریخ ۱۳۸۱/۴/۲۳ نیز خبری از آدم ربایی که طی آن تقاضای پانصد میلیون تومان از خانواده فرد ربوده شده، صورت گرفته بود، در همین روزنامه چاپ شده است.